

DELEGATURA UOKIK W KATOWICACH

Katowice, dnia 2004-12-31

RKT-61-194/04/HS

Decyzja Nr RKT 73/2004

Na podstawie art. 100 b ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm: Dz. U. z 2003 Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004 Nr 93, poz. 891 i Nr 96, poz. 959) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.),

–w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej zwanego organem antymonopolowym):

odmawia się wszczęcia postępowania na wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Częstochowie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę Macieja P. Firma Handlowa „ARPOL” Częstochowa, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na naruszeniu art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez podawanie różnych cen tego samego towaru przy umowie sprzedaży i umowie kredytowej poprzez:

- naruszenie art. 2 ust. 1 i ust. 2 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej poprzez określenie ceny towaru w różnej wysokości,

- naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie podawania w umowie kredytu wysokości opłat, prowizji czy innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu,

- naruszenie art. 4 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez nie dopełnienie obowiązku określonego tym przepisem, albowiem przy podpisaniu umowy konsument nie otrzymują informacyjnego egzemplarza umowy, a jedynie harmonogram spłat kredytu, stąd o szczegółowych warunkach umowy dowiadują się po otrzymaniu podpisanego egzemplarza z banku,

albowiem z zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji wynika w sposób oczywisty, że poprzez opisane we wniosku działanie w/w przedsiębiorcy zbiorowe interesy konsumentów nie uległy naruszeniu.

Uzasadnienie

Do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w dniu 11.10.br wpłynął wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Częstochowie (dalej zwanego Rzecznikiem) o wszczęcie postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów przez Macieja P. Firma Handlowa „ARPOL” Częstochowa (dalej zwanego sprzedawcą). Rzecznik zarzuca sprzedawcy naruszenie art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej zwanej także ustawą antymonopolową) poprzez działanie niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, które godzi w interes pewnej nieokreślonej grupy konsumentów. Rzecznik podniósł, że bezprawność działania sprzedawcy przejawia się naruszeniem art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez podawanie różnych cen tego samego towaru przy umowie sprzedaży i umowie kredytowej poprzez:

- naruszenie art. 2 ust. 1 i ust. 2 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej poprzez określenie ceny towaru w różnej wysokości,
- naruszenie art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie podawania w umowie kredytu wysokości opłat, prowizji czy innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu,
- naruszenie art. 4 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez nie dopełnienie obowiązku określonego tym przepisem, albowiem przy podpisaniu umowy konsument nie otrzymują informacyjnego egzemplarza umowy, a jedynie harmonogram spłat kredytu, stąd o szczegółowych warunkach umowy dowiadują się po otrzymaniu podpisanego egzemplarza z banku.

Rzecznik zarzuca sprzedawcy naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez podawanie różnych cen tego samego towaru przy umowie sprzedaży i umowie kredytowej. W opinii Rzecznika sprzedawca „zawierając z konsumentami umowy sprzedaży towarów oraz sporządzając na te okoliczność umowy kredytowe w imieniu banku stosuje różne ceny dla tego samego towaru, nie informując o tym konsumentów”(…) „Sprzedawca zawierając w imieniu banku stosowne umowy kredytowe nie wręcza informacyjnego egzemplarza umowy kredytu konsumentom.” (karty nr 1-2 i 14-15).

Organ antymonopolowy ustalił, co następuje.

Sprzedawca na podstawie zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej prowadzi sprzedaż detaliczną artykułów w kilku punktach na terenie Częstochowy (karta nr 17).

Do Rzecznika wpłynęła skarga konsumentki, która dokonała na podstawie umowy o kredyt zakupu towarów konsumpcyjnych w sklepie sprzedawcy. Konsumentka opisała Rzecznikowi przyczyny niezadowolenia z tej transakcji (karta nr 10). Rzecznik dwukrotnie otrzymał wyjaśnienia sprzedawcy, który podnosił, że „klient dokonujący zakupów w formie kredytu ma do wyboru kilka możliwości, m. in. kredyt standardowy, kredyt standardowy z odroczoną spłatą rat, kredyt promocyjny – 10 rat”. Sprzedawca wyjaśnił Rzecznikowi zasady udzielania poszczególnych kredytów. Zgodnie z ofertą banku, przy kredycie promocyjnym płatnym w 10 ratach kupujący ponosi opłatę przygotowawczą w wysokości 8,5 % ceny towaru. Wnosząca skargę do Rzecznika Pani K. przy zakupie na kredyt towarów konsumpcyjnych zdecydowała, aby tę opłatę doliczyć do kwoty kredytu (karty nr 8-9).

Zgodnie z zapisem zawartym w § 1 zdanie pierwsze umowy kredytu na zakup towarów i usług nr 5110016/RCA, Pani Bożena K. złożyła do GE Capital Bank S.A. z siedzibą w Gdańsku przy ul. Jagiellońskiej 36 wniosek o kredyt konsumencki na zakup towarów konsumpcyjnych, który zobowiązała się spłacić w ciągu 10 miesięcy. Umowa w § 1 pkt 1 określa cenę nabycia towarów na (...) zł. Umowa w § 1 pkt 2 określa, że na ogólną kwotę kredytu składa się cena nabycia towarów pomniejszona o wpłatę gotówkową kredytobiorcy, co nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie, oraz określa opłaty powiększające to jest: opłatę przygotowawczą, prowizję od udzielonego kredytu, opłatę za czynności związane z ustanowieniem prawnego zabezpieczenia kredytu, koszty ustanowienia prawnego zabezpieczenia. Zgodnie z odnośnikiem 1) opisanym in fine umowy- opłaty te powiększają ogólną kwotę, gdy są objęte kredytem. Zgodnie z odnośnikiem 2) in fine umowy, bank udziela kredytu na opłacenie kosztów ubezpieczenia wyłącznie w przypadku objęcia Kredytobiorcy ochroną ubezpieczeniową w ramach Umów Ubezpieczenia Grupowego Kredytobiorców Polisa GE-1 i Polisa GE-3. Zgodnie z zapisem § 19 zdanie pierwsze umowy, Pani Bożena K. wyraziła zgodę na objęcie jej taką ochroną ubezpieczeniową. Według zapisu § 4 pkt 5 ppkt 3 umowy, koszty ubezpieczenia stanowi kwota (...) zł i jest to koszt ubezpieczenia z tytułu objęcia ochroną ubezpieczeniową kredytobiorcy w ramach umów ubezpieczenia grupowego kredytobiorców. Tak więc przedmiotowa umowa o kredyt konsumencki określa, co składa się na kwotę kredytu. Zgodnie z zapisem § 17 umowy, kredytobiorca może bez podania przyczyn odstąpić od umowy w terminie 10 dni od daty jej zawarcia. Umowa zawierana jest między innymi na warunkach określonych w „Regulaminie

udzielania kredytów na zakup towarów trwałego użytku i usług przez GE Capital Bank S.A.” a kredytobiorca w § 16 oświadcza, że został mu doręczony ten regulamin oraz taryfa opłat i prowizji banku. Tak więc przedmiotowa umowa zawiera podstawowe informacje i zawarta jest pomiędzy konsumentem a bankiem. Sprzedawca nie jest stroną umowy o kredyt konsumencki na zakup towarów konsumpcyjnych. W przedmiotowej sprawie na wniosek konsumenta kredytu na zakup towarów konsumpcyjnych udzielił GE Capital Bank S.A. (karty nr 4-7). W korespondencji adresowanej do Pani Bożeny K., udzielający kredytu bank zwrócił uwagę konsumentce, że potwierdziła własnoręcznym podpisem na stosownym oświadczeniu w treści umowy „odbior jej informacyjnego niepodpisanego egzemplarza” (karta nr 16). W piśmie z dnia 08.09.br sprzedawca poinformował Rzecznika, że pośredniczy w zawieraniu umów na trzy rodzaje kredytów, między innymi „kredyt promocyjny –10 rat” (karta nr 9).

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

Ustawa z dnia 27 lipca 2002r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.) stosuje się do dokonywanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedaży rzeczy ruchomej osobie fizycznej, która nabywa tę rzecz w celu niezwiązanym z działalnością zawodową lub gospodarczą (towar konsumpcyjny). Rzecznik podniósł, że w przedmiotowej sprawie sprzedawca naruszył art. 2 tej ustawy. Powołany przepis stanowi, że *sprzedawca jest obowiązany podać do wiadomości kupującego cenę oferowanego towaru konsumpcyjnego oraz jego cenę jednostkową (cenę za jednostkę miary), chyba, że wyrażają się one tą samą kwotą. Przy sprzedaży towaru konsumpcyjnego oferowanego luzem jest wymagane podanie jedynie ceny jednostkowej. Taki sam sposób podawania cen powinien być stosowany w reklamie.* Definicja umowy sprzedaży zawarta jest w art. 535 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.). Zgodnie z powołanym przepisem *Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.* W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z zawarciem przez konsumenta dwóch umów: umowy sprzedaży i umowy o kredyt konsumencki na zakup towarów konsumpcyjnych. Umowy te rodzą różne skutki. Zgodnie z regulacjami ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej sprzedawca odpowiada za zgodność towaru z umową, a kupujący ma z tego tytułu określone uprawnienia. Zgodnie z zapisem art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) *przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci.* W przedmiotowej sprawie umowa o kredyt konsumencki na zakup towaru konsumpcyjnego zawarta jest pomiędzy konsumentem a bankiem. Sprzedawca nie udziela kredytu konsumenckiego i nie jest stroną umowy o kredyt na zakup towarów konsumpcyjnych. Powołana ustawa w art. 4 ust. 2 określa obowiązki kredytodawcy (banku) oraz określa co powinna zawierać umowa o kredyt konsumencki. Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 5 tej ustawy, *umowa powinna zawierać opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej (...) będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany.* Stosownie do zapisu art. 4 ust. 5 powołanej ustawy, *w przypadku, gdy kredytodawca nie doręcza konsumentowi egzemplarza umowy w chwili jej zawarcia, obowiązany jest wręczyć konsumentowi niepodpisany informacyjny egzemplarz umowy odpowiadający jej treści.* Ustawa nakłada taki obowiązek na kredytodawcę, w przedmiotowej sprawie na GE Capital Bank S.A. a nie na sprzedawcę. Do całkowitego kosztu kredytu wlicza się koszty ubezpieczenia spłaty kredytu (art. 7 ust. 1 pkt 4). Z korespondencji załączonej do wniosku Rzecznika wynika, że przedmiotowy sprzedawca jest pośrednikiem przy zawieraniu umów o kredyt konsumencki na zakup towarów konsumpcyjnych (karty nr 7-8). Obowiązki sprzedawcy jako pośrednika jedynie określa art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim, który stanowi *W ofertach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających*

jakiegokolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumentckiego kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy są obowiązani podawać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, wyliczoną od całkowitego kosztu kredytu. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń w art. 138 c § 1 stanowi – kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa zawiera z konsumentami umowę o kredyt konsumentcki z rażącym naruszeniem wymagań dotyczących treści umowy albo z pominięciem obowiązku doręczenia jej dokumentu, podlega karze grzywny. W przedmiotowej sprawie umowa o kredyt konsumentcki zawarta jest pomiędzy konsumentem a GE Capital Bank S.A.

Zgodnie z art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.* Tak więc, aby zachowanie sprzedawcy uznać za tę praktykę należy wykazać i udowodnić bezprawność, a także naruszenie zbiorowego interesu konsumentów. Jak wykazano w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do wykazania bezprawności działania sprzedawcy, pośredniczącego przy zawieraniu umów o kredyt konsumentcki na zakup towarów konsumpcyjnych.

Stosownie do zapisu art. 23 a ust. 2 ustawy- *Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 (45) kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.* W przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do postawienia sprzedawcy zarzutu naruszania obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej prawdziwej i pełnej informacji przez podawanie różnych cen tego samego towaru przy umowie sprzedaży i umowie kredytowej. Umowę o kredyt konsumentcki konsument zawarł z GE Capital Bank S.A., a obowiązki banku jako kredytodawcy określa ustawa o kredycie konsumentckim. W przedmiotowej sprawie sprzedawca nie jest stroną tej umowy, sprzedawca nie udziela kredytu na zakup towarów konsumpcyjnych i brak jest podstaw do postawienia mu zarzutu naruszenia art. 4 ustawy o kredycie konsumentckim.

Ponadto organ antymonopolowy pragnie poinformować Rzecznika, że informacje zawarte w przedmiotowym wniosku będą wykorzystane w działaniach Urzędu. W postępowaniu wyjaśniającym Urząd zbada wzorce umowy o kredyt konsumentcki stosowane przez GE Capital Bank S.A. przez pryzmat klauzul abuzywnych zawartych w art. 385(3) Kodeksu cywilnego, klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego oraz pod kątem ustawy o kredycie konsumentckim.

Ustawę antymonopolową zalicza się do prawa publicznego. Prawo publiczne ma celu ochronę interesu ogólnospołecznego, któremu muszą być podporządkowane partykularne interesy uczestników rynku. Publicznoprawny charakter ustawy antymonopolowej powoduje, że nie wszystkie zachowania przedsiębiorców uzasadniają uruchamianie przepisów tej ustawy. Nie każde bowiem naruszenie prawa w stosunkach cywilnoprawnych kwalifikuje sprawę do wszczynania postępowania przed Prezesem Urzędu. Zgodnie z wolą ustawodawcy, zapis art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi – *ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.* Celem ustawodawstwa antymonopolowego jest ochrona interesu publicznoprawnego za pośrednictwem instrumentów prawnoprawnych administracyjnych. Naruszenie interesu publicznoprawnego może mieć miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szeroki krąg uczestników rynku, względnie gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska. Przepisy omawianej ustawy nie statuuje zasady, iż w każdym jednostkowym przypadku naruszeń sfery

prywatnoprawnej konsumenta lub grupy, Prezes Urzędu jest zobowiązany do wszczynania postępowania w trybie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i wydawania decyzji, która wiąże tylko adresata tej decyzji. W omawianej sprawie, Rzecznik wystąpił do organu antymonopolowego z żądaniem wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów i wydania decyzji w sprawie dotyczącej grupy konsumentów, gdzie egzemplifikacją zarzucanej praktyki jest przypadek konsumenta Pani Bożeny K.. Z uwagi na publicznoprawny charakter ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jej celem nie jest bezpośrednia ochrona praw podmiotowych uczestników rynku albowiem taka ochrona stanowi przedmiot działania sądów powszechnych. Stosownie zatem do powyższego, zasadniczą kwestią w przedmiotowej sprawie jest wyraźne odróżnienie interesu prywatnego od publicznoprawnego. Przedstawiony przez Rzecznika przedmiot skargi Pani K. ma charakter jednostkowej indywidualnej sprawy. Organy administracji publicznej zobowiązane są do działań zgodnie z właściwością i przyznanymi przez ustawodawcę kompetencjami. Wniosek złożony przez Rzecznika jest reakcją na skargę złożoną przez Panią K. tak więc trudno wykazać w niniejszej sprawie naruszenie interesu publicznoprawnego. Rzecznik podniósł we wniosku, że działanie sprzedawcy godzi w interes pewnej nieokreślonej grupy konsumentów. W świetle przepisów ustawy antymonopolowej Rzecznik Konsumentów jest uprawniony do żądania wszczęcia postępowania przed Prezesem Urzędu w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, ale w interesie publicznoprawnym. Ochrona praw podmiotowych konsumenta lub grupy konsumentów nie może być celem postępowania przed Prezesem Urzędu, albowiem takich uprawnień ustawodawca nie przyznał organowi antymonopolowemu. Ocena okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy nie wskazywała na zagrożenie interesu publicznoprawnego w przedmiotowej sprawie.

W związku z powyższym na podstawie art. 100 b ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów organ antymonopolowy odmawia wszczęcia postępowania na przedmiotowy wniosek Rzecznika, albowiem z zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji wynika w sposób oczywisty, że zbiorowe interesy konsumentów nie uległy naruszeniu, co wykazano w niniejszej decyzji.

W związku z powyższym należało orzec jak w sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 1 i art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral